

भरतपुर महानगरपालिकाको सम्मानित छैठौं नगर सभा
२०७७ साल आषाढ १० गते बुधबार महानगरपालिका उप-प्रमुख
श्री पार्वती शाह ठकुरीज्यूले प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०७७/ ७८ को
बजेट वक्तव्य

भरतपुर महानगरपालिका

२०७७

सभाका अध्यक्ष एवं नगर प्रमुखज्यू,

नगर सभाका सदस्यज्यूहरू ।

१. भरतपुर महानगरपालिकाको उप-प्रमुखको हैसियतले सम्मानित छैठौं नगर सभा समक्ष आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको दस्तावेजको रूपमा रहेको बजेट प्रस्तुत गरिरहँदा अत्यन्तै गौरवान्वित भएको महसुस गर्दछु । यस महत्वपूर्ण अवसरमा नेपालको राजनीतिक परिवर्तनका लागि जीवन बलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञातअज्ञात शहीदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु । साथै राष्ट्रियता, स्वाधिनता, सामाजिक न्याय, समानता र समृद्धि तथा संघीय शासन प्रणाली स्थापित गर्नका लागि संघर्ष गर्नुहुने महान नेपाली जनता र नेतृत्वमा रहनु भएका राजनीतिका शिखर व्यक्तित्वहरूप्रति हार्दिक सम्मानभाव व्यक्त गर्न चाहन्छु ।
२. "मध्य नेपालको सुन्दर शहर: समृद्ध र सुसंस्कृत भरतपुर महानगर" भन्ने मूल नारालाई आत्मसात् गरी स्वास्थ्य, शिक्षा, उत्पादन, खानेपानी, सुरक्षित आवासजस्ता पूर्वाधारहरूको परिपूर्तिबाट नगरवासीलाई परिवर्तनको आभाष दिलाउने अठोटका साथ महानगर अघि बढिरहेको छ ।
३. नेपालको संविधान; स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४; महानगरको अर्थ विधेयक, २०७७; विनियोजन विधेयक, २०७७; महानगरको नीति तथा कार्यक्रम; संघीय तथा प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमहरू; महानगरका विषयगत समितिका सुझावहरू; दिगो विकासका लक्ष्य; नगर सभाका सदस्यज्यूहरूले दिनुभएका सुझावहरू; विषय विज्ञका सुझाव तथा राजनीतिक दलहरू, संघ-संस्था, महानगरका सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरूबाट प्राप्त महत्वपूर्ण तथा कार्यान्वयनयोग्य सुझावहरूलाई

- समेत समेटी आ. व. २०७७/७८ को बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।
४. महानगरको आर्थिक स्थितिको संक्षिप्त जानकारी गराउन चाहन्छु । चालु आ. व. २०७६/७७ को लागि कूल अनुमानित आय रु ४ अर्ब ५१ करोड २८ लाख ८ हजार (जेष्ठ मसान्त सम्म पुरक बजेट तथा थप अख्तियारी समेत) र व्ययतर्फ रु. ४ अर्ब ५१ करोड २८ लाख ८ हजार (पुरक बजेट तथा थप अख्तियारी समेत) अनुमान गरिएको थियो । अनुमानित आयमा २०७७ आषाढ पहिलो हप्ता सम्म महानगरले आन्तरीक आमदानी करिब रु. ३१ करोड २८ लाख, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क वापत रु. २१ करोड २४ लाख ४८ हजार एवं जनसहभागिता रु. १९ करोड ६ लाख गरी जम्मा रु. ७१ करोड ५८ लाख ४८ हजार र संघीय सरकारको राजश्व बाँडफाँड बाट रु. १९ करोड ९८ लाख १३ हजार आमदानी भएको, संघ तथा प्रदेश बाट वित्तिय हस्तान्तरण वापत क्रमशः १ अर्ब ५० करोड ६४ लाख ८० हजार तथा १० करोड ३७ लाख ७६ हजार प्राप्त भएको, ९७ करोड ३५ लाख ६७ हजार बैक बाट अ. ल्या. गरिएको छ । साथै ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा तथा माटोजन्य वस्तुबाट हाल सम्म रु. २ करोड २ लाख प्राप्त भएको छ ।
५. व्ययतर्फ चालु शीर्षकमा रु. १ अर्ब ८० करोड २३ लाख २२ हजार विनियोजन भएकोमा २०७६ आषाढ पहिलो हप्तासम्म रु. १ अर्ब ८ करोड ४० लाख अर्थात ६० दशमलव १ प्रतिशत र पुँजिगततर्फ २ अर्ब ७१ करोड ४८ लाख ६ हजार विनियोजन भएकोमा ८२ करोड ८४ लाख ७६ हजार अर्थात ३० दशमलव ६ प्रतिशत गरी कुल खर्च जम्मा रु. १ अर्ब ९१ करोड २४ लाख ७६ हजार खर्च भएको छ ।
६. २०७७ आषाढ मसान्तसम्म संसोधित अनुमान राजश्व आमदानीतर्फ जनसहभागिता तथा घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क समेत गरी करिब रु. ८०

करोड आम्दानी हुने देखिन्छ । खर्च तर्फ चालु खर्च करिब रू. १ अर्ब ७९ करोड ५० लाख र पुँजिगत खर्चतर्फ रू. १ अर्ब २५ करोड ४५ लाख हुने संशोधित अनुमान गरिएको छ ।

७. अब म आगामी वर्ष २०७७/७८ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । बजेटका उद्देश्यहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) कोभिड-१९बाट प्रभावित व्यक्तिको उपचार र क्वारिन्टिन व्यवस्थापन तथा वैदेशिक रोजगारी बाट फिर्ता भएका व्यक्तिहरू रोजगार सिर्जना गर्ने ।

ख) महानगरबासीहरूको मौलिक हकको रूपमा रहेका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताहरू परिपूर्ति गर्दै जाने ।

ग) नीजि तथा सहकारी क्षेत्रसँग सहकार्य गर्दै रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्ने ।

घ) साधन-स्रोत, अवसर र क्षमताको विकास तथा सोको उच्चतम उपयोग गरी समृद्ध महानगर बनाउने ।

ङ) आर्थिक, भौतिक, सामाजिक र वातावरणीय पूर्वाधार विकास गरी समुन्नत र सुदृढ महानगर बनाई राष्ट्रको विकासमा टेवा पुर्याउने ।

८. आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेटका प्राथमिकताका क्षेत्रहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) शहरी सौन्दर्य र भू-उपयोग एवं बस्ती विकास

ख) स्वास्थ्य सेवामा सुधार एवं पहुँच

ग) शैक्षिक उन्नयन एवं युवा तथा खेलकुद

घ) कृषि तथा पशुविकास

ङ) वातावरण संरक्षण एवं विपद् व्यवस्थापन

- च) रोजगारी सिर्जना तथा सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन
 - छ) लक्षित वर्गको उत्थान एवं सशक्तीकरण र सामाजिक समावेशीकरण
 - ज) प्रविधि प्रयोग तथा डिजिटल प्रणाली
 - झ) संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन
 - ञ) उद्योग वाणिज्य र नीजि क्षेत्रसँग सहकार्य
 - ट) राजश्व प्रशासन तथा वित्तीय सुशासन
९. बजेटले राखेका उद्देश्य एवं प्राथमिकता कार्यान्वयन गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, छिमेकी स्थानीय तहहरू, विकासको सहयात्रीको रूपमा रहेका निजी तथा सहकारीक्षेत्रसँग समन्वय एवं साझेदारी गरिनेछ । विनियोजन हुने बजेट र वार्षिक कार्यक्रमलाई बजेटका प्राथमिकता र उद्देश्यसँग तादात्म्य कायम गर्न अधिकतम प्रयास गरिएको छ ।

सभाका अध्यक्ष एवं

नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

१०. अब म महानगरको आ.व. २०७७/७८ को विषयगत क्षेत्र तथा कूल आय र व्ययको अनुमानित विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
११. नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि आ.व. २०७७/७८ को कूल व्यय रु. ४ अर्ब १५ करोड ६४ लाख ८९ हजार गरिएको छ । अन्तरसरकारी अख्तियारीबाट रु. ६० करोड प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । त्यसै गरी आन्तरिक आय रु. ९० करोड (घरजग्गा रजिष्ट्रेशन एवं खानी तथा खनिज जन्य पदार्थको वाँडफाँडबाट प्राप्त आय समेत), अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट रु. १ अर्ब ६९ करोड २ लाख ३८ हजार, केन्द्र तथा प्रदेश सरकारको राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रु. ४६ करोड १२ लाख ५१

हजार, जनसहभागिताबाट रु. २५ करोड, बैंक मौज्जात रु. ८२ करोड, मर्मत सम्भार कोष बाट रु. २ करोड र सडक बोर्ड नेपालबाट रु. १ करोड ५० लाख रहने प्रक्षेपण गरिएको छ । अन्तरसरकारी अख्तियारीबाट प्राप्त रु. ६० करोड मूल सञ्चितकोषमा प्राप्त नहुने भएकोले अन्तर सरकारी अख्तियारी शीर्षकबाट नै लेखांकनको व्यवस्था गरिने छ ।

१२. अब म क्षेत्रगत कार्यक्रम तथा विनियोजित बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

शहरी सौन्दर्य र भूउपयोग एवं बस्ती विकास

१३. गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट रङ्गशाला निर्माण तथा अन्य रणनीतिक महत्वका पूर्वाधार निर्माण गर्न साझेदारी तथा समपूरक कोष स्थापना, एकीकृत शहरी विकास योजना, नमूना सडक निर्माण, जि. आइ. एस. प्रविधि प्रयोग गरी वडागत सीमाना, सडक सन्जाल, सडक वर्गीकरण एवं सडक अधिकारक्षेत्र समेत प्रष्ट खुलेको महानगर यातायात गुर्योजना तयार, विभिन्न वडामा निर्माण हुने भवन, सिंचाई, कल्भर्ट, मर्मतसम्भार, ग्राभेल व्यवस्थित वस्ति विकास लगायतका शहरी सौन्दर्य र भूउपयोग सम्बन्धि नीति कार्यान्वयन गर्नको लागि रु. ४७ करोड ३० लाख ९७ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

१४. अधुरा योजनाहरूलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयनमा ल्याउने र यस आ. व. मा भुक्तानी हुन बाँकी तथा बहुवर्षीय ठेक्का प्रणालीबाट भएका योजनाको भुक्तानीको लागि एकमुष्ट रु. ८२ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

स्वास्थ्य सेवामा सुधार एवं पहुँच

१५. आधारभूत एवं गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा महानगरबासीको पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्यको सर्वव्यापी पहुँचको अवधारणा अनुसार

वडामा स्वास्थ्य संस्था स्थापना, कोरोना संक्रमणको सम्भावना भएका व्यक्तिहरूको परीक्षणका लागि आवश्यक औषधी तथा उपकरण र परामर्शदाताहरू सहितको मोबाइल क्लिनिक सञ्चालन, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलालाई यातायात खर्च उपलब्ध गराउनुका साथै वडाहरूमा सञ्चालित होम क्वारेन्टाइनलाई व्यवस्थित गर्ने लगायतका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न एकमुष्ट रु. ९ करोड ५० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

शैक्षिक उन्नयन

१६. प्रारम्भिक बाल शिक्षा केन्द्रका बालबालिहरूको समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने, भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, जस्तापाताको छानो भएका कक्षाकोठामा फल सिलिङ्ग तथा विद्यालय कलर कोड, विद्यालयको रङरोगन गर्ने, एक वडा एक नमुना विद्यालय सञ्चालनमा ल्याउने, अन्तराष्ट्रिय, राष्ट्रिय, प्रदेश स्तरीय खेलमा पदक जित्ने महानगरका खेलाडीहरूलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने लगायतका शैक्षिक विकासको नीति कार्यान्वयन गर्नको लागि रु. ९ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

कृषि तथा पशुपन्छी विकास

१७. कृषि तथा पशुसेवाका कार्यक्रममा अनुदान प्रदान गर्ने, कृषि ऋणमा २ प्रतिशत व्याज अनुदान उपलब्ध गराउने, बीउबिजन र मल वितरणमा अनुदान दिने, विषादी परीक्षण प्रयोगशालालाई सशक्त एवं व्यवस्थित गर्ने, एक वडा एक पशु फर्म आधुनीकरण कार्यक्रम एवं दूधमा अनुदान कार्यक्रम लगायत कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याउनको लागि क्रमशः कृषितर्फ रु. ८ करोड ५० लाख तथा पशु

विकास कार्यक्रमतर्फ रु. ७ करोड गरी कुल जम्मा रु. १५ करोड ५० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

वातावरण संरक्षण तथा हरियाली प्रवर्द्धन र विपद् व्यवस्थापन

१८. फोहोरको प्रभावकारी संकलन, ढुवानी तथा व्यवस्थापन एवं हरियाली प्रवर्द्धन गर्नुका साथै कोरोना महामारी नियन्त्रणका लागि महानगरका विभिन्न स्थानमा क्वारेन्टिन स्थलहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन, वडा कार्यालयहरूमा विपद् व्यवस्थापनका आधारभूत सामग्री भण्डारणको व्यवस्था, फोहोरलाई स्रोतमा वर्गीकरण गरी नकुहिने फोहोरमात्र संकलन गर्ने लगायतका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनतर्फ एकमुष्ट रु. ८ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

रोजगारी सिर्जना तथा सहकारी प्रवर्द्धन

१९. विदेशबाट आर्जन गरेको सीप उपयोग गरी रोजगारी पैदा गर्ने खालका कृषि लगायतका साना उद्यम गर्न चाहने युवाहरूलाई शुन्य व्याज दरमा अनुदान उपलब्ध गराउने, युवा तथा उद्यमीहरूलाई नवीन व्यवसाय शुरु गर्न सुरुवाती पुँजी प्रदान लगायतका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नको लागि रु. ४ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन

२०. प्राचीन नाच, कला तथा संस्कृतिको संरक्षण, पर्यटकीय पदमार्ग निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन तथा बृहत पर्यटन गुरुयोजना तयार लयागतका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नको लागि एकमुष्ट रु. ३ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

लक्षित वर्ग उत्थान, सशक्तीकरण एवं सामाजिक समावेशीकरण

२१. विपन्न, महिला, दलित, आदिवासी, जनजाति तथा वञ्चितमा परेका

लक्षित वर्गको आर्थिक सशक्तीकरण, महिला तथा जोखिम समुदायसँग मेयर कार्यक्रम र समन्यायिक विकासमा उपमेयर कार्यक्रम, हिंसा अन्त्यका लागि वडाहरूमा अभियान सञ्चालन, बालगृहलाई व्यवस्थित गर्ने, एक वडा एक ज्येष्ठ नागरिक विश्रामस्थल, अपाङ्गता क्षेत्रमा क्रियाशील सामाजिक संघसंस्थाहरूको अगुवाईमा अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन लगायतका लक्षित वर्ग उत्थान, सशक्तिकरण एवं सामाजिक समावेशीकरणको नीतिलाई कार्यान्वयन गर्न एकमुष्ट रु. २ करोड ५० लाख विनियोजन गरीएको छ ।

प्रविधि प्रयोग तथा डिजिटल प्रणाली

२२. महानगरले प्रवाह गर्ने सेवाहरूलाई विद्युतीय प्लेटफर्म प्रदान गर्ने गरी एकीकृत तथा अन्तर-आबद्ध प्रविधि तथा तथ्यांक भण्डार स्थापना, सर्भर खरिद गर्नुका साथै डाटा, एप्लिकेशन, सफ्टवेयर मर्मत तथा सम्भार लगायतको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न रु. २ करोड ५० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

युवा तथा खेलकुद

२३. युवामा स्वयंसेवी भावना बढाउने कार्यक्रम, सामाजिक जिम्मेवारी बोध गराउन विपद् व्यवस्थापनमा योगदान गर्न तथा सामाजिक सुधारका कार्यमा परिचालन गर्न युवा स्वयं सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने, विद्यालय तहदेखि नै खेल प्रतिभा प्रस्फुटनको वातावरण निर्माण गर्न विद्यालयलाई खेल सामग्री उपलब्ध गराउने लगायतका कार्यक्रमको लागि एकमुष्ट रु. २ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

राजश्व प्रशासन तथा वित्तीय सुशासन

२४. महानगरको कर प्रशासनलाई चुस्त, सरल, प्रविधिमैत्री एवं करदातामैत्री

बनाई अधिकतम कर सहभागिता सुनिश्चित गर्न कर शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, डिजिटल प्रणालीमा आबद्ध गरी प्रत्येक करदातालाई एकीकृत कर पोर्टल अन्तर्गत व्यक्तिगत कर पहिचान नम्बर प्रदान लगायतका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नको लागि रु. २ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

उद्योग वाणिज्य तथा नीजि क्षेत्रसँग सहकार्य

२५. साना तथा मझौला उद्योगहरूको संरक्षण र विकास गर्दै स्थानीय क्षेत्रमा रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने, सृजनात्मक तथा अनुसन्धानमा आधारित साना उद्योगहरूको स्थापनाका लागि प्रोत्साहनस्वरूप बीउ पुँजी तथा उत्पादन पश्चात बिक्री बिल बिजकका आधारमा अनुदानको व्यवस्था लगायतका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नको लागि रु. १ करोड ५० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

सेवा प्रवाह र प्रशासन

२६. उत्प्रेरित एवं उच्च मनोबलयुक्त जनशक्तिबाट प्रभावकारी सेवा प्रवाह भई आम सेवाग्राहीले सुशासनको अनुभूति गर्ने हुँदा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न, महानगरको संगठन र संस्थागत विकास गरी सुदृढ प्रशासन कायम गर्न र कार्यालयको प्रशासनिक खर्चमा रु. ४८ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

२७. हरेक वडाको समानुपातिक विकासका निम्ति सम्बन्धित वडास्तरबाट नै कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने गरी प्रत्येक वडाका निम्ति रु. १ करोडका दरले जम्मा रु. २९ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

२८. संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान, समपूरक अनुदान, विशेष अनुदान वापत प्राप्त बजेट तोकिएकै शिर्षकमा खर्च गरिने छ ।

अन्तमा,

प्रस्तुत बजेट तर्जुमा गर्ने प्रक्रियामा प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा सहयोग पुर्याउनु हुने नगर प्रमुखज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरु, नगरसभा सदस्यज्यूहरु, विज्ञ महानुभावहरु, राजनीतिक प्रतिनिधि एवं राजनीतिज्ञ, सञ्चारजगत लगायत सम्पूर्ण नगरबासी दाजुभाई तथा दिदीबहिनी एवं अहोरात्र खटिने महानगरपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै आय र क्षेत्रगत व्ययको विस्तृत विवरण सहितको रातो पुस्तिका शिघ्र सार्वजनिक गरिनेछ ।

धन्यवाद !

पार्वती शाह ठकुरी

उप-प्रमुख

भरतपुर महानगरपालिका

भरतपुर, चितवन

मिति २०७७ आषाढ १० गते बुधबार ।

